

Open brief – Onze mensen verdienen uw moed

Beste,

Vandaag tellen onze gevangenen bijna 13 700 gedetineerden. 672 mensen slapen op de grond.

We hebben 2600 mensen méér opgesloten dan waarvoor er personeel is voorzien.

Elke vierkante meter staat vol. Het systeem kraakt in al zijn voegen.

Misschien laten die gitzwarte cijfers u koud. Misschien valt de bikkelharte realiteit die erachter schuilt ook enkel te vatten door wie er dagelijks in ploetert.

Als directrice-generaal van het gevangeniswezen houden ze mij in elk geval wakker.

In geen enkele andere sector zouden we tolereren dat een systeem zo overbelast raakt. En enkel bij strafuitvoering blijven we zo blind en bijgelovig over wat wel of niet werkt.

Extra middelen om bij te bouwen en renoveren, zijn goed maar volstaan absoluut niet. Structurele keuzes blijven uit. Zelfs noodmaatregelen om de druk te verlichten raken niet afgeklopt.

Met de feestdagen in zicht hoopte ik zo hard om een sprankeltje hoop te kunnen bieden aan medewerkers en gedetineerden. Geen luxe. Geen toeters en bellen. Gewoon het signaal: het kan ons iets schelen.

De voorbije maanden trokken we aan de alarmbel, voerden we actie en klampten we de pers aan. Niet om te klagen, maar om ons werk te kunnen blijven doen.

Zodat het systeem niet crasht. Zodat er geen doden vallen.

Want dat risico is vandaag reëel. Niet hypothetisch.

Onze gevangenen draaien op mensen van vlees en bloed. Mensen die willen bijdragen aan meer veiligheid voor u en uw familie. Professionals die weten dat detentie zinvol moet zijn om effect te hebben.

Want wie vrij komt, moet er beter aan toe zijn als daarvoor.

Wie in een gevangenis werkt, staat nu elke dag voor onmogelijke keuzes. Ze kunnen niet anders dan wetten met de voeten treden. Ze moeten mensen opsluiten in omstandigheden die ze zelf onmenselijk vinden.

Ze begrijpen de woede van gedetineerden, maar zijn steeds vaker zelf het doelwit.

Op de werkvloer vraagt niemand zich nog af óf er geweld uitbreekt, maar wanneer zij in de klappen zullen delen. Ze lopen zich de voeten van onder het lijf terwijl er elke dag gedetineerden bijkomen.

Hoeft het te verwonderen dat zoveel medewerkers zich in de steek gelaten voelen? Het minste dat zij verdienen, is dat politici niet weggijken, dat zij hen au sérieux te nemen en moed tonen om het tij te keren.

Ik besef hoe moeilijk het is om politieke keuzes te maken die ingaan tegen de publieke opinie. Zovelen onder ons houden krampachtig vast aan de illusie dat straffen nooit straf genoeg kunnen zijn. Dat alleen “de harde aanpak” rendeert. Dat klinkt stoer maar het brengt ons niet veel verder dan een vals gevoel van veiligheid.

Wetenschappelijk onderzoek toont al jaren wat wel werkt: minder, korter maar beter opsluiten. Investeren in begeleiding, menswaardige omstandigheden en re-integratie. Dat verhoogt de veiligheid én kost minder. Toch blijven we kiezen voor repressie en vergelding, puur op basis van emotie en blind voor wat bewezen is.

Sta mij dus toe: zet tijdens deze feestdagen eens iets anders op het menu. Een portie empathie bijvoorbeeld.

Als u straks aan uw vertrouwde feesttafel aanschuift, hebt u het wellicht over leukere dingen dan de overbevolking. Maar als dat gespreksonderwerp de revue passeert, hoop ik dat ook u wat menselijkheid op tafel kan leggen. Zodat het maatschappelijk debat eindelijk de nuance krijgt die het verdient.

Wie aan de regeringstafel zit, wens ik vooral een flinke schep politiek moed toe. Want wat we vandaag op het bord van de gevangenissen flansen, laat meer dan een bittere nasmaak na. Het is gevaarlijk. Gevaarlijk voor wie tussen de muren leeft en werkt, maar ultiem voor elk van ons.

Veiligheid stond altijd bovenaan uw agenda. Voeg de daad bij het woord en neem vandaag beslissingen die morgen levens kunnen redden. Ook al zijn dat recepten die op het eerste zicht minder in de smaak vallen. Uw hoogste prioriteit is om dit land veilig en gezond te houden. De duizenden medewerkers die daar elke dag voor strijden in onze gevangenissen verdienen uw steun. Laat zien dat u aan hun zijde staat.

Tot slot besef ik dat u regeert in tijden van ongeziene druk op het budget. Maar nu de juiste keuzes maken, betekent ook dat Justitie op termijn kan besparen. Zodat het penitentiair systeem niet enkel overleeft maar in de toekomst zelfs rendeert.

Fundamenteel willen we allemaal hetzelfde. Een veilig land en een gezonde begroting. Als we de kans hebben om beide te bereiken, waarom zouden we die dan laten liggen?

Mathilde Steenbergen
Directrice-generaal Penitentiaire Inrichtingen
Voorzitster a.i. van het directiecomité
FOD Justitie